

Rosenberka», izd. leta 1892. v Pragi; ravno tako Peter Špíčka, duhovnik iz križevniškega reda, Anton Podlaha, adjunkt na češkem bogoslovskem oddelku, Honejšek, župnik pri sv. Katalu v Pragi in premnogi drugi. Razven tega pa so vspešno delovali in delujejo na zgodovinskem polju Konrád, Vlasák, Ježek, † Dudík.

Iz vsega tega seveda kratkega opisa se vidi, da zgodovina pri nas ni neobdelana ledina, marveč da so se tudi katoliški duhovniki marljivo zanj zanimali in se še zanimajo. Da so tudi lajki tako delali in da še delajo, ni mi treba pripominjati. Dovolj je, da navedem vsaj nekaterih imena. Pred vsemi je † Palacký, † Gindely, Tomek, Rezek, Kalousek, Tadra, Slavík, Brandl, Sedláček, Strnad, Prasek, Kryštůfek, Emler, Šembera, Helfert, Winter, Ziebert itd., itd.,

— torej cela dolga vrsta imen, katera sijajno slove širom sveta.

H koncu tega pregleda še omenjam, da se deluje pri nas tudi v patrologiji. Izdavajo se v češkem prevodu spisi raznih svetih očetov in cerkvenih pisateljev z jako dobrimi opazkami in razlagami. Tako je izdal že Sušil spise svetih apostolskih očetov in svetega Justina, mučenca. Čelakovský je prevel spis sv. Avgušтина «o božjem mestu», Vojáček je preložil Tertullianov «Apologeticum», Desolda je izbral nekaj spisov sv. Janeza Zlatoustega, namreč šest knjig «o duhovništvu» in «dva opominjevalna govora palemu Teodoru»; vrh tega je prevel tudi svetega Ireneja «petero knjig proti krivoverstvom»; tako so še druge spise cerkvenih pisateljev odeli v češko obleko. (Dalje.)

Razne stvari.

Národne pesmi.

(Z Belokranjskega. — Zapisal —r.)

1.

Poslušajte, mladi ljudjé,
Kaj vam povem,
Kaj vam povem
Od neke mlade deklice:
Poročni venec si je včeraj vila,
Da jutri bi se z dragim poročila.
Prišlo pa je povelje od Bogá,
Da mora se ločit' s tega svetá!
Prišla je danes bela smrt
In jo zavila v črni prt.
Zvonovi bodo godci ji,
Svatovi pa pogrebniiki.

2.

Prva je ura te noči,
Ko se Marija veseli
Z eno rdečo vrtnico
Še pred solncem vtrgano.
Angeljci so jo vtrgali
In jo Mariji šenkali,
Da si bo splela venec zlat
In ga dekliču šenkala.
Ktera ta venec zadobi,
Ta se v nebesih veseli;
Ktera ta venec izgubi,
Ta pa na dnu pekla gori.
Jezus je usmiljen'ga srca,
Vse, kar ga pros'mo, to nam da.
Zdaj ga pa pros'mo sveti raj:
«Vse, kar te pros'mo, vse nam daj,
Zdaj te pa pro'smo sveti raj,
Jezus, Marija nam ga daj!»

3.

Pasel je pastir ovčice
Na zelenem pašniku,
In pripasel je do klade,
Oj, do klade bukove.

In na klado to je sedel,
Pesnice veselo pel,
Izpod klade pa prilezlo
Majhno mu je detece.

Detece je govorilo:
«Hòla, hòla, striček moj!»
«Kaj si reklo, dete majhno,
Da bi jaz tvoj striček bil?»

Detece je govorilo:
«Hòla, hòla, striček moj,
Striček, ti si dober človek,
Zlobna pa je sestra ti.

Tvoja sestra, moja mati,
Ki se tretjič dnès moži,
Ki je sine tri imela,
Sine tri, ki jih več ni!

Prvega je v vodo vrgla,
Drugemu zavila vrat,
Mene pa pod klado dela,
Oj, pod klado bukovo.

Prosim, striček, dobri človek,
Oj, odvedi me domov
K moji materi hudobni,
Ki se tretjič dnès moži.

Le do praga me odvedi,
Kjer piruje mati mi,
Samo se čez prag bom vrglo,
Samo majhno detece!»

Striček detece odvedel
Le do praga je domov,
Samo se čez prag je vrglo,
Samo majhno detece.

«Hòla, hòla, mati moja»,
Dete govorilo je;
«Kaj si reklo, ti grdoba,
Da sem tvoja mati jaz?

Kakor čist je sneg, ko pade,
Čisto moje je srcé,
Dotaknile niso moške
Še nikdar se me roké!»

«Hòla, hòla, mati moja,
Tretjič se možete dnès,
Vi ste sine tri imeli,
Sine tri, ki jih več ni.

Prvega ste v vodo vrgli,
Drugemu zavili vrat,
Mene pa pod klado deli,
Oj, pod klado bukovo!»

Starašina dete vpraša:
«Dete, kdo te zibal je?»
«Zibali so me vetrovi,
Mrzli vsi in topli vsi!»

Starašina dete vpraša:
«Kdo te pa povijal je?»
«Bili so povoji trava,
Ki po meni rastle je!»

Starašina dete vpraša:
«Kdo te pa odeval je?»
«Klada bila je odeja,
Težka klada bukova!»

Strese se hudobna mati
In vsa v strahu govori:
«Če to res je, naj na glavi
Venec mi takoj zgori!

Kakor čist je sneg, ko pade,
Čisto moje je srcé,
Dotaknile niso moške
Še nikdar se me roké!»

Mati to je govorila,
Pogubila sama se:
Venec jej takoj poročni
Ogenj je žarèč obdal!

Nekoliko belokranjskih izrazov in slovniških nenavadnostij iz Adlešič.

II.¹⁾

Beljánek, beljak (v jajcu).
Bérlati = bálati, metati n. pr. kamenje.
Brázdjak, ogrc, črv.
Brebérin, *galanthus nivalis*
Búkvíč, bukvice.
Célec, cel, nepregažen sneg.
Cvřgati, škrtati.
Čélina, čima pri hrenu.
Čemer, širok usnjat pas.
Dúrkniiti, durkati, suniti, suvati.
Gátar, čarovnik.
Gledálce, bunčica v očesu.
Habdóvina, habat.
Hábrika, fabrika.

¹⁾ Glej „Dom in Svet“ 1891, str. 431.

Hížišče, prostor, na katerem stoji hiža.
Hrámati = hromástati, šepati.
Jáginiti se, izkušati, kdo bode preje.
Jamičati, po jamicah saditi, n. pr. krompir.
Jezera, jezero.
Káčjek, *achillea millefolium*.
Kljup in škraljup, trda skorja na zemlji, kadar
zmrzuje.
Koprivnják, vreča iz koprivnega lakna.
Korénjič, na korenu posekano drevo.
Kóriti se, pokoriti se
Kóromáč, *pimpinella anisum*.
Kípuša, klošec.
Kúkniti, perf. od kukati.
Kvóčka = kločka, koklja.
Maslénka, pinja.
Mašar, kdor je pri maši.
Merčín, geometer.
Mleč, mleček.
Muška, muha. Haj muške! pravijo muham, ka-
dar jih podé.
Naglodati, nažuliti.
Namaličiti se, našemiti se.
Natraviti se, nalezti se (bolezen).
Odjúttriti se; odjútrilo se je, jutro je minulo.
Odvéniti, prisušiti se (od mleka).
Ognjilo, Feuerzeug.
Oko slepo, sence.
Oprostiti, opráščati, oproščenje, odpustiti, od-
puščati, odpúščenje.
Osipávati, ogrinjati, n. pr. krompir.
Párido, žehta.
Peráč, perilnik.
Póčest, *hypéricum perforatum*.
Pogánica, mrena (na očesu).¹⁾
Poréciti se, sporeči se.
Potrebóča, potrebščina.
Požirák, požiralnik.
Prégršče, prgišče.
Prekrižiti, prekrižati.
Préloga, Querbalken.
Pridel, pridelek.
Rámen, rama.
Raštvo, zdravilo.
Razpenjati rane Božje, reči: za pet ran Božjih!
Razkášati, razdrobiti.
Rústik, (indecl.) top.
Sívati se, bliskati se brez grmenja.
Skúcati = ščucati, kolcati.
Sloščina, sloga.
Sókriti se, odkriti se.
Spalo, prenočišče.
Sramiti se, sramovati se.
Stolec (pri zidu), Sockel.
Stoza, steza.
Súknič, kosce sukna.
Škoden, škodljiv.
Tónjati, v spanju stokati.
Trnúla, trnulják, Weissdorn.
Ugóniti, uganiti.
Utalóžiti, utolažiti.
Veček, večina.
Zapetrívati, reči: za pet ran Božjih.
Zátrd, zamašek.

¹⁾ Drugodi po Dolenjskem: paganica.